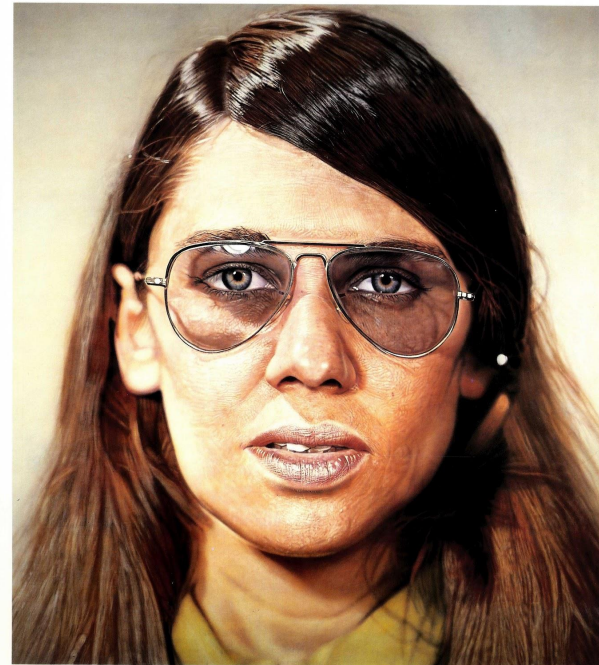

SUSAN, 1971. Acrylic on canvas, 100 x 90 in.
Mrs. Morton Neumann collection, Chicago

01

המעבר לאמריקה

1950-1980

ציור מופשט אמריקאי – אסכולת ניו יורק

- בדים גדולי ממדים, גדולים מגודל אדם – שדות צבע בהם האדם יכול ל"היאבד"
- ציור מופשט לגמרה או כמעט מופשט – הבד הוא יצירה עצמאית מהעולם, אין מחויבות לדימוי ריאליסטי, כל אמן מפתח את השפה האישית שלו
- ציור פעולה ומחווה – צורת היצירה של האמן חשובה להבנת היצירה.
-
- אמצעים אמנותיים משמעותיים: חומר, קומפוזיציה, צבע, קו וכתם וטקסטורה

מופשט אקספרסיבי – אסכולת ניו יורק

ג'קסון פולוק השתייך לאסכולת ניו יורק, המופשט האקספרסיבי האמריקאי .

הוא יצר בשיטת ציור הפעולה: ציור שנוצר כשהרציונל אינו מפקח על הרגש כלל - לפי שיטה זו, הניסיון הוא לייצר דימוי המשוחרר ממגבלות ההיגיון. פולוק למעשה מתעד בציוריו פעולות. ניתן לומר שיצירה מעין זו היא התפתחות טבעית של חקירה צורנית שעושה הציור המודרני.

פולק יוצר בתנועה מתמדת על הבד, השתמש בצבעים תעשייתיים, הוריד את בד הקנבס על הרצפה ועבד על פורמטים ענקיים.

ג'קסון פולוק (1912-1956) ארה"ב

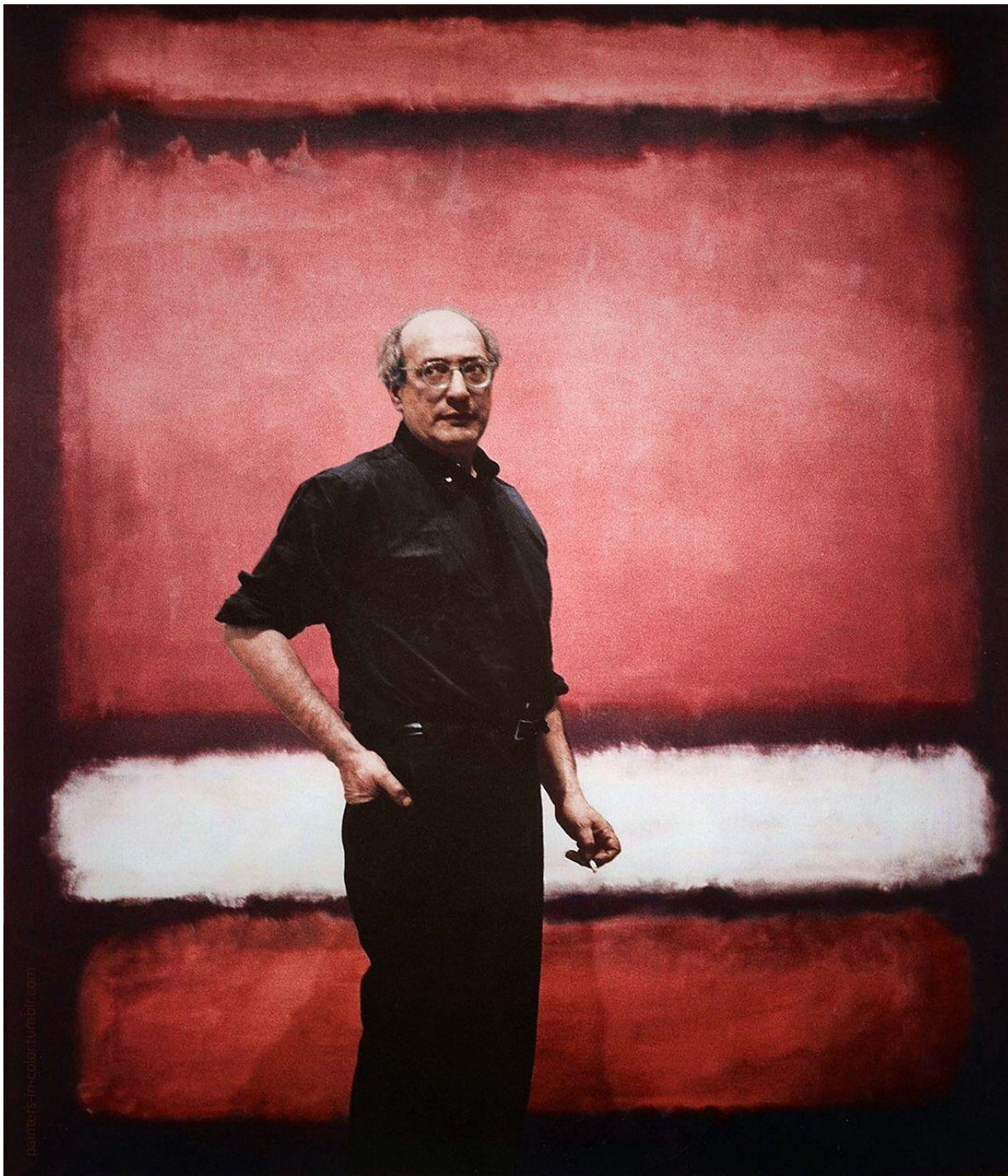
ג'קסון פולוק, התכנסות, 1952, גודל: 3.99/2.419 ס"מ, צבעי שמן וצבעים תעשייתיים

ג'קסון פולוק, ערפל האיזוביון, 1950

ג'קסון פולוק, קתדרלה, 1947, שמן וצבע אלומיניום על בד

אקספרסיוניזם מופשט הוא זרם באמנות המודרנית שפעל בארצות הברית בשנות הארבעים והחמישים של המאה ה-20. האמנים המרכזיים בו: ג'קסון פולוק, ווליאם דה קוניג, מארק רותקו וברט ניומן.

ארבעתם עבדו בסגנונות ציור שונים של הפשטה והתרחקות מהמציאות. מארק רותקו, שייך לזרם "**שדות צבע**" יצר ציורים שהתבססו על אזורי צבע הנמהלים ונספגים אל תוך הבד. הצבע הוא האמצעי העיקרי והוא דורש מהצופה להתבונן ביצירה ולהגיע להתעמקות מדיטטיבית. סגנון זה נועד לעמת את הצופה ישירות עם הצבע ולסלק את כל הפרטים הטפלים, הדימויים, הסמליות.

היצירות של רותקו מאונכות, צבעים בוהקים נראים מרחפים ומתפשטים באופן עצמאי לכל הכיוונים, אם כי שומרים על צורתם הריבועית, בדרך כלל יש שנים עד שלושה "חלונות אטומים", החלוקה מזכירה את החלוקה המסורתית של ציורי נוף: שמים, ים ואדמה.

רותקו, ציור מספר 24, 1924

בציור ישנו כתם ירוק ורקע בכתמים אדומים לבנים.

המטרה של רותקו להגיע לחוויה שבה הצורות מרחפות על פני הבד. אזורי צבע ריבועיים, הוא שומר על רכותן של הצבעים שולי המסגרות של הריבועים מטושטשים ונוזליים. ההשראה של מונדריאן קיימת אבל בניגוד למונדריאן שאהב קווי מתאר חדים ושחורים אצל רותקו אין כלל קווי מיאר וגבולות.

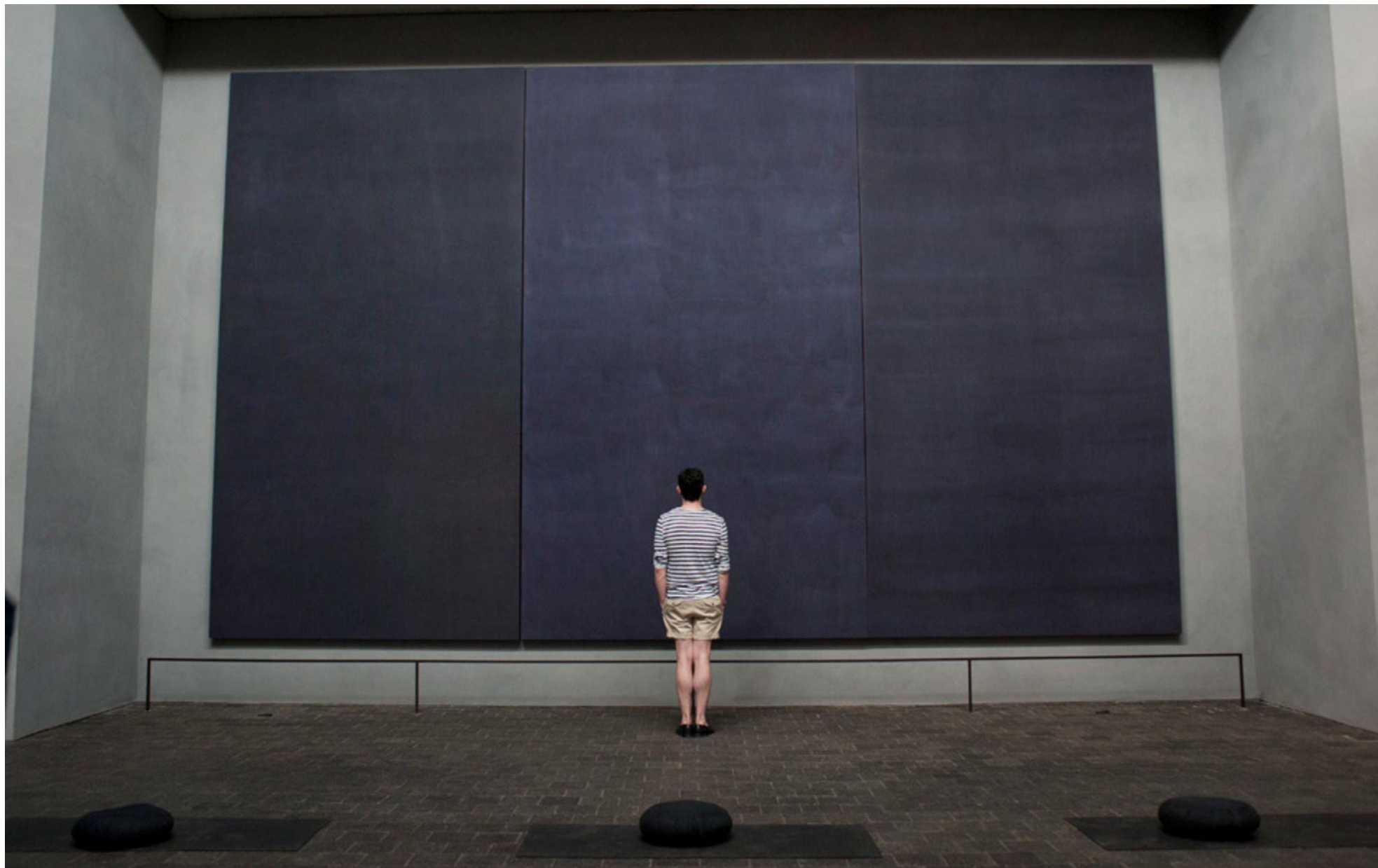
רותקו נותן שמות של מספרים ליצירותיו, אין לשם משמעות מבחינת הנושא המצויר. רותקו רוצה שיצירותיו יגרמו לצופה למחשבות פנימיות, התרכזות פנימה, ניסיון להגיע לחוויה של שקט ונשגבות.

ביצירה מספר 24 – ריבוע ירוק מרחף על רקע אדום המורכב ממשיכות מכחול ריבועית ברמת שקיפות שונות הנוצרות מדילול הצבע.

רותקו שואף ביצירותיו להתרחק מהיומי, המארצי ולנסות להגיע לחוויה רוחנית, חיפוש אחר הנשגב ויצירת חוויה מדיטטבית עבור הצופה.

מארק רותקו, מספר 24, 1949, שמן על בד

מארק רותקו, קפלה ביוסטון, טקסס, 1967

14 ציורים של מארק רותקו שצוירו במיוחד עבור הקפלה ביוסטון (סייט ספסיפיק). ציורים מונוכרמטיים המורכבים מפאנלים, כל פאנל מתקשר לזה הסמוך לו באמצעות ערפל של אור טבעי מסונן. היצירות הופכות לחלק מהחלל ומהקירות. הקפלה עצמה בצורת מתומן (כמו צלב יווני). ישנם שלושה ציורי טריפטיכון. רותקו שייך לאמנות המופשטת האמריקאית "שדות צבע", ציוריו יוצרים חוויה מדיטטיבית עבור הצופה. האור החודר לקפלה משנה את גוון הצבעים הסגולים שחורים המקיפים את הצופה.

אמנות פופ

- זרם הפופ ארט צומח בארה"ב כתגובת נגד לאקספרסיוניזם המופשט האמריקאי.
- עיסוק בתרבות הפופולארית: חיי היומיום, בנאליות, תרבות השפע והצריכה האמריקאית, סלבריטי, קולנוע, לא עוסקים בביוגרפיה של האמן. אמנות פופולארית המבטאת את ההוויה החברתית העירונית של זמנה.
- גבוה/נמוך – הכנסה של דימויים ונושאים יומיומיים (נמוכים) לתוך שפת האמנות (הגבוהה).
- עיסוק בסמלים ודימויים ולא ברגש
- שימוש באמצעים כלים ושפות ש"לא שייכים" לאמנות: בד ותפירה, הדפסה, קומיקס, מגזינים ופרסום, טכניקות שיכפול תעשייתיות. שימוש בטכניקות המונעות את השארת "כתב היד של האמן".

וורהל, מרלין מונרו בזהב, 1962

אנדי וורהול, קמבל- פחיות מרק, 1962, צבע פולימר סינתטי על בד

• הסטודיו של וורהול נקרא "פקטורי" = מפעל, רוצה ליצור אמנות "תעשייתית"

ביצירות: מרקי קמפבל ובקבוקי קוקה קולה, הדימוי לקוח מעולם הצרכנות. וורהול נתן חשיבות לדימוי על ידי הכפלתו. אובייקט יומיומי משוכפל. שתי היצירות הללו דווקא נעשה באופן מסורתי בציור על בד ולא בטכניקת שכפול תעשייתית למרות שהתוצאה מזכירה פעולה תעשייתית. במבט מדוקדק יותר ניתן לראות שעל כל קופסת מרק ישנה תווית אחרת (מרק בצל, עגבניות וכו') חלק מבקבוקי הקולה מלאים, חלקם ריקים, ריקים למחצה.

המסר: ביקורת על תרבות הצריכה האמריקאית, פס היצור האחיד.

קוקה קולה הוא סמל להצלחה אמריקאית, מוכר בכל העולם וכל אחד יכול לרכוש אותו.

(פרט)

אנדי וורהול, בקבוקי קולה קולה, 1962, שמן על בד

THE EXHAUSTED SOLDIERS, SLEEP-
LESS FOR FIVE AND SIX DAYS AT A
TIME, ALWAYS HUNGRY FOR DECENT
CHOW, SUFFERING FROM THE TROPICAL
FUNGUS INFECTIONS, KEPT FIGHTING!

ליכטנשטיין עושה שימוש בחוברות קומיקס במקור
השראה. חוברות הקומיקס נחשבות למשהו יומיומי,
"לתרבות נמוכה". ליכטנשטיין עיצב קטעים
מחוברות הקומיקס בפרפורציות ענקיות. הנושאים
העיקריים שהוא שואל מעולם הקומיקס, אלימות
ומלחמה מול אהבה ורומנטיקה. הציור מצוייר באופן
המרחיק את רגשות האמן למרות הנושאים
הרגשיים. הטכניקה הסכמטית תורמת לניכור.

בטקה טקה האמן מציג בסגנון של קומיקס פעילות
מלחמתית, כלי המלחמה נראים כמו צעצועים
(התותח נראה כמו מרסס ג'וקים) עיקר הדגש על
ההתפוצצות. הטקסט לקוח מחוברת קומיקס
ששבחה את הלחימה.

ליכטנשטיין דווקא רוצה לבקר את הלחימה ולהראות
שהיריות חסרות טעם. הביקורת על התרבות
האמרקאית השבעה אבל נטולת ערכים.

אמצעים אמנותיים: צבע לוקאלי, שימוש בקווי
מיתאר, הטקסט הוא גם אמצעי אמנותי בתוך
היצירה.

רוי ליכטנשטיין, טקה טקה, 1962, צבע מגנה על בד

"החנות" – הוא השתמש בסטודיו שלו על מנת להפוך אותה לגלריה וחנות. הוא יצר מלאי של פריטים המבוקשים על ידי החברה הצרכנית ואת אלה העמיד למכירה "בחנותו", הוא תכנן שהחנות תהיה פתוחה חודש אחד דצמבר 1961 אבל בגלל בקשת הקהל האריך את התקופה לשלהי ינואר 1962.

אולדנברג הפך את הסטודיו שלו ל"חנות"/גלריה שבה הציג ומכר את היצירות. הנושאים של הפסלים לקוחים מתרבות הרחוב, שלטים, עוגות ומצרכי מזון ממעדניות, פרטי בגדים מחלונות ראווה. הרבה פריטי מזון שנהוג לאכול אותם ברחוב, הם נאכלים במהירות, פאסט פוד. הוא עיצב אותם בצבעים עזים בהשפעת שלטי הפרסום שברחוב. בין הדימויים: המבורגרים, פרוסת עוגה, גביע גלידה ועוד. ב"חנות" הוא הציג לראשונה פסלים רכים, פסלים שנעשו בטכניקה של תפירה. כמו גביע הגלידה והעוגה. הוא הגדיל דימויים לפרפורציות מונומנטליות, שינוי הפרפורציות והחומר מתייחסים לתאווה האמריקנית.

קלאס אולדנברג, החנות, 1962, חומרים שונים

החנות (פרטים): צבע על בד קנבס, ממולא בספוג וגומי

היפר ריאליזם

- סגנון אמנותי משנות ה-70 בארה"ב, מטרתו להעביר ביקורת על הדברים השגוריים באמריקה.
- בהיפר ריאליזם יש חיקוי מדוקדק של המציאות בטכניקה וחומרים מודרניים עד לליטוש מושלם. לצופה נדמה שהוא מביט במציאות עצמה ולא בחיקוי שלה.
- השפעה ישירה של צילום
- הנושאים מתמקדים בחיי היומיום האמריקניים כביטוי לתרבות השפע. ההיפר ריאליזם מעביר ביקורת חברתית על תרבות הצריכה האמריקנית
- כל האמצעים האמנותיים משמשים לחיקוי מושלם של המציאות: או וצל, קו וכתם, טקסטורה, צבע, פרופורציות, פרספקטיבה.

דואן האנסון, תיירים, 1970

דואן הנסון, אישה עם עגלת קניות, 1969, טכניקה מעורבת, פיברגלס, בד, עגלת קניות (רדי מייד), עטיפות, שרף פוליאסטר, 166X130X65 ס"מ

סגנון אמנותי משנות ה-70 של המאה ה-20- באמריקה ומטרתו להעביר ביקורת על הדברים השגרתיים באמריקה.

בהיפר ראיזם יש חיקוי מדוקדק של המציאות בטכניקה וחומרים מודרניים עד לליטוש מושלם. לצופה נדמה שהוא מביט במציאות עצמה ולא בחיקוי שלה.

הנושאים מתמקדים בחיי היומיום האמריקניים כביטוי חברתי שפע. ההיפר ראיזם מעביר ביקורת חברתית על תרבות הצריכה האמריקנית.

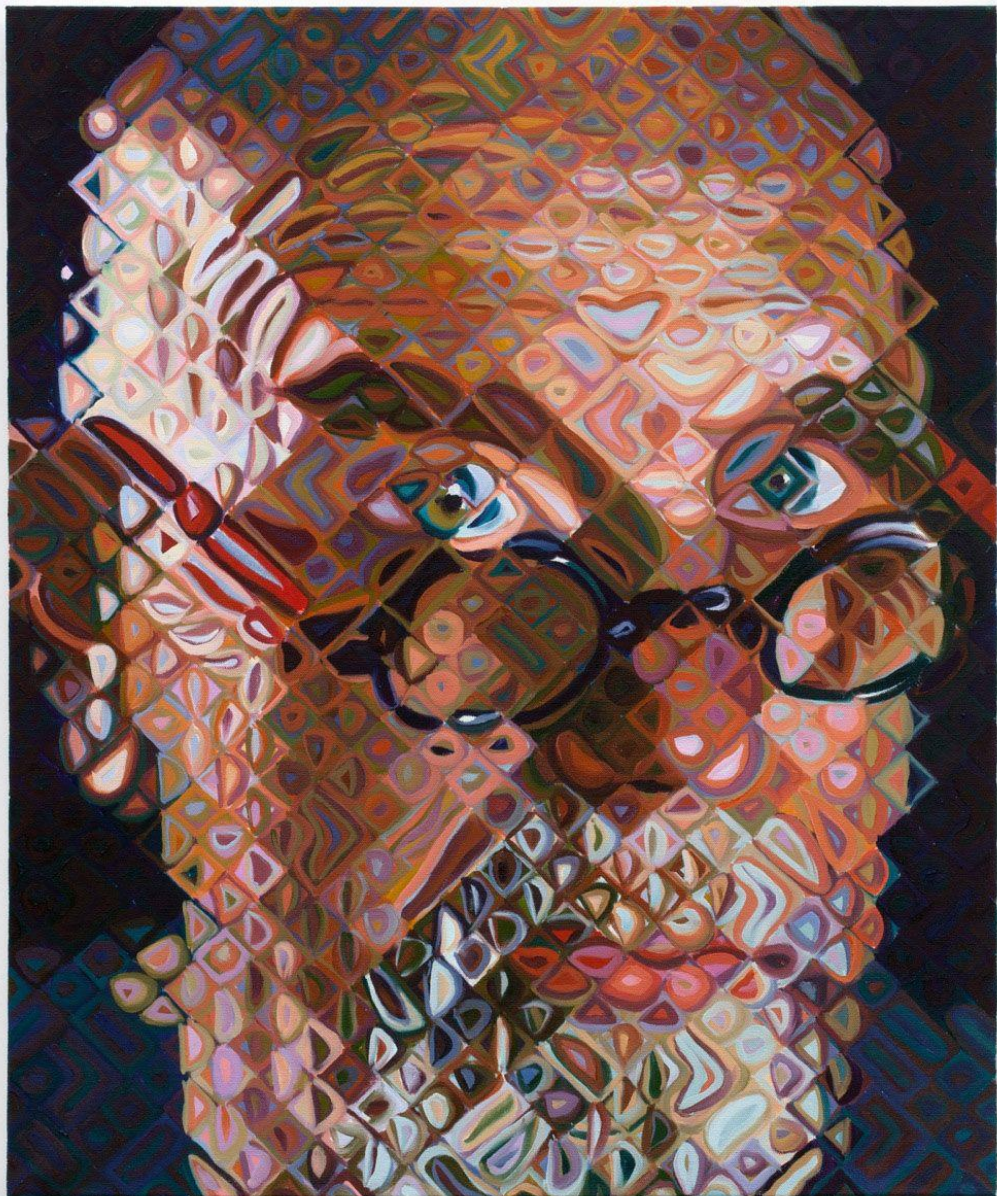
דואן האנסון, אישה עם עגלת קניות, 1969

האנסון פיסל דמויות בגודל אנושי המבצעים פעילויות יומיומיות.

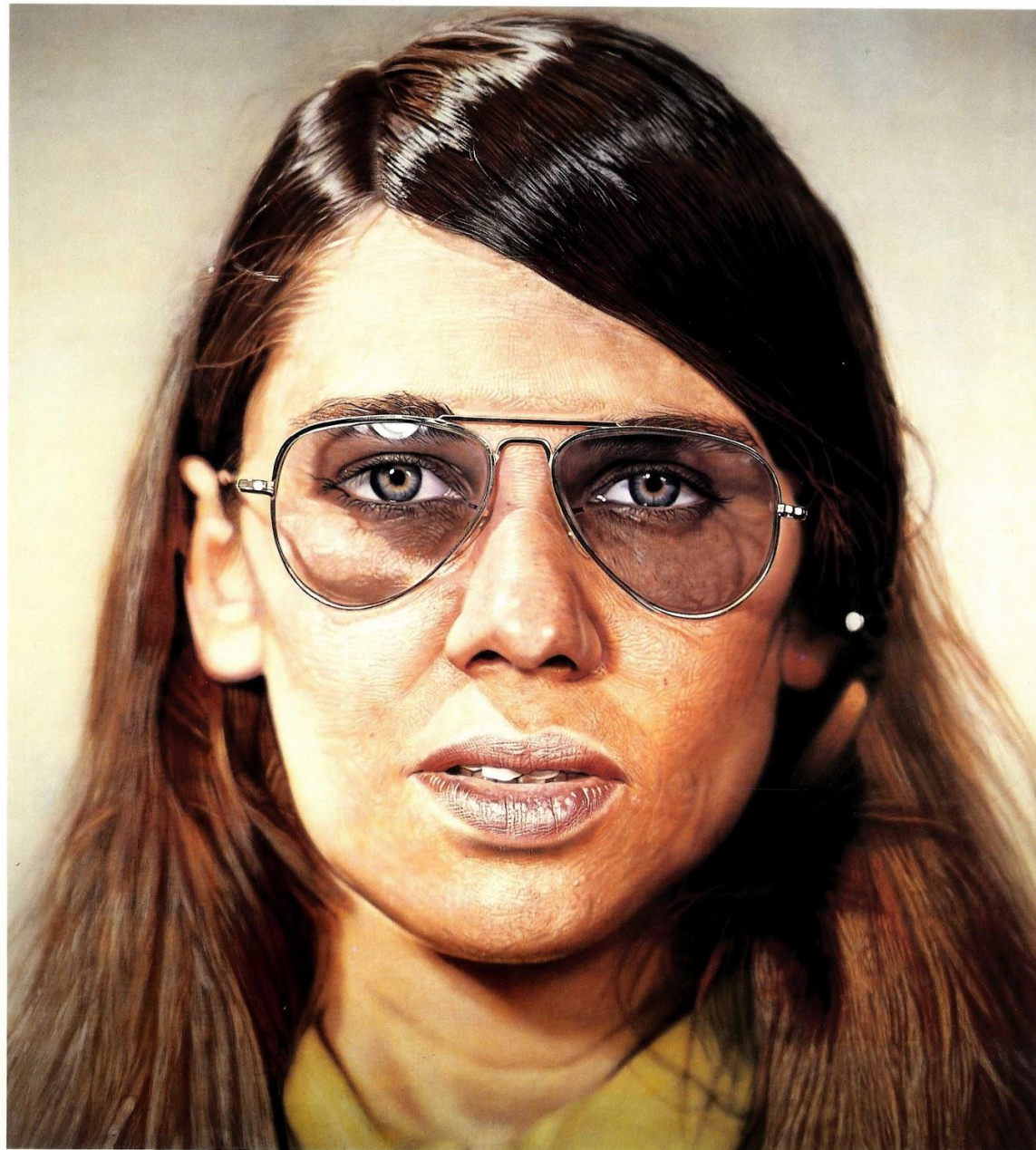
תאור היצירה: אישה עקרת בית אמריקנית העורכת קניות בסופר ומעמיסה המון מצרכים בעגלה. האישה נראת מוזנחת, מרושלת, רולים בשער, סגריה בזוית הפה, נועלת נעלי בית.

החומרים: יציקת פוליאסטר בצבע גוף, יש שילוב של רדי מייד, הבגדים עגלת הקניות.

המסר: ביקורת על תרבות הצריכה האמריקאית, האנשים קונים יותר ממה שהם צריכים. חברת השפע שבה לא חסר דבר הפכה לחברה מדושנת ושבעה.

צ'אק קלוז, דיוקן עצמי, 2002

SUSAN, 1971. Acrylic on canvas, 100 × 90 in.
Mrs. Morton Neumann collection, Chicago

צ'אק קלוז, סוזאן, 1972

אמנות מושגית

אמנות בה הרעיון הוא העיקר ולא התוצר

הוויזואלי. אמנות זו מתפתחת בשנות

השישים והשבעים של המאה העשרים ובה

הדגש הוא על החשיבה, הרעיון.

ג'וזף קוסות, אחד ושלושה כיסאות, 1965,

מייצב

העבודה מורכבת מכיסא, תצלום של כיסא

והגדלה של הגדרה מילונית של המילה

כיסא. העבודה מעמתת בין ייצוגים שונים

של האובייקט.

מינימליזם

החל משנות השישים, דן פלווין ביצע תחקיר שיטתי של האמנות ביחס למקורות אור אמיתיים: המודולים הבסיסיים של עבודתו הם צינורות ניאון פלורסנטיים המיוצרים בתעשייה, מוצבים בשילובים פשוטים וסימטריים. הניאונים משמשים כאבני בניין בסיסיות הניתנות לחיבור לכדי יצירות אינסופיות. פלווין משתמש בצבע ובאור כחומר גלם.

דונאלד ג'אד, ללא כותרת, בטון, 1968, גובה 150 ס"מ, רוחב 300 ס"מ, עומק 250 ס"מ

דונלד ג'אד, ממובילי המינימליזם האמריקני במחצית השנייה של המאה ה-20 ג'אד כינה את יצירתו: "הביטוי הפשוט ביותר של מחשבה מורכבת."

ג'אד היה חלוץ בשימוש בחומרים תעשייתיים. וב פסלי הבטון שיצר בסוף שנות ה-60 ובעשור שלאחריהן מלבניים או ריבועיים. צורותיהם הבסיסיות משולבות זו בזו בזהירות היוצרת איזון בין מקטעיהם הפתוחים והסגורים, והתפיסה החדשה שבסודם גורסת כי "החלל השלילי" הוא זה שמפוסל.

היצירה הניצבת בגן האמנות שבמוזיאון ישראל עשויה כמלבן שבכל אחד מצידיו חלל פתוח שיוצרים לוחות בטון זקופים וחלל שלישי, פנימי, שיוצרים קירותיהם האחוריים של החללים הפתוחים. התחושה החזקה שהוא מעורר היא איזון: אין חלל אחד שמשתלט על האחרים, וגוש הבטון מאוזן היטב עם נפחה הכולל של היצירה. הפסל פתוח וסגור בו־זמנית ואי אפשר לראותו או להבינו במלואו בלי להתבונן בו מכמה זוויות.

דונאלד ג'אד, ללא
כותרת, ברזל מגוולן
1988

דונאלד ג'אד,
ללא כותרת,
ברזל מגוולן
ולוחות אקריליק
כחול 1975,

קרל אנדרה 1958

העבודות של קרל
אנדרה מאופיינות על
ריבוי של אלמנטים
גיאומטריים הממוקמים
במקצב קבוע.
זאת עבודת רצפה
שלמודולס בה ישנה
חשיבות.
צילום של העבודה מכל
זווית, תגרום לעבודה
להראות אחרת.

קרל אנדרה, רצפת
נחושת, 1968

אמנות אדמה

אמנות שעוסקת בחומרי הטבע והמרחב הטבעי.
מתייחסת לתהליכים שמתרחשים בטבע, מייצגת תפיסה
אקולוגית.

התערבות בסביבה, בנוף – קנה מידה גדול.
העבודות מתכלות, נהרסות. מה שנשאר מהיצירה עצמה
זה התיעוד שלה.

האמנים העדיפו לא להציג בגלריות אלא ליצור אמנות
שמתמזגת עם הסביבה. המטרה הייתה לעורר מודעות
חברתית לסביבה.

רוברט סמיתסון, מזח ספירלי, 1970, חומרים טבעיים, יוטה, ארה"ב,
457.2 × 4.572 מטר